

VENDIM
Nr. 80, datë 30.6.2026

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Fiona Papajorgji	kryetare;
Marsida Xhaferllari	anëtare;
Sonila Bejtja	anëtare;
Sandër Beci	anëtar;
Illir Toska	anëtar;
Genti Ibrahim	anëtar;
Marjana Semini	anëtare,

me sekretare Anjeza Puka, në datën 30.6.2026 mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve çështjen nr. 17 (P) 2025 të Regjistrimit Themeltar, që u përket:

KËRKUES: Pranvera Dashi, Denis Dashi, përfaqësuar nga avokati Olgert Boxhufi, me prokurë.

SUBJEKT I INTERESUAR:

Agjencia Shtetërore e Kadastrës, Drejtoria Vendore Tiranë, në mungesë.

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimeve nr. 3664, datë 13.9.2017, të Gjykatës Administrative të Apelit Tiranë; nr. 00-2025-1833 (67), datë 4.2.2025, të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131, pika 1, shkronja “f”, 134, pika 1, shkronja “i” dhe 142, pika 1, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar (*Ligji Organik i Gjykatës*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Fiona Papajorgji, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuarve Pranvera Dashi (*kërkuesja e parë*) dhe Denis Dashi (*kërkuesi i dytë*), të cilët kanë kërkuar pranimin e kërkesës, konstatoi mungesën e prapësimeve të subjektit të interesuar, Agjencisë Shtetërore të Kadastrës, Drejtorisë Vendore Tiranë (*Drejtoria Vendore e Kadastrës*), si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Rrethanat e çështjes

1. Familja bujqësore e kërkuarës së parë ka përfituar nga komisioni i ndarjes së tokës në Marqinet, Tiranë sipërfaqen e tokës 122.200 m², të ndarë në pesë parcela, në bazë të ligjit nr. 7501, datë 19.7.1991, “Për tokën”, të shfuqizuar, dhe VKM-së nr. 452, datë 17.10.1992, “Për ristrukturimin e ndërmarrjeve bujqësore”, të ndryshuar (*VKM-ja për ristrukturimin e ndërmarrjeve bujqësore*). Trashëgimlënësi i saj Shaqir P. (gjyshi) pretendohet se përpara reformës agrare ka dorëzuar tokë bujqësore për krijimin e ndërmarrjeve bujqësore. Për këtë sipërfaqe toke në vitin 1999 është lëshuar Akti i Marrjes së Tokës në Pronësi (*AMTP*) pa numër dhe pa datë në emër të kërkuarës së parë, e cila e ka regjistruar atë në Zyrën Vendore të Regjistrimit të Pasurive të

Paluajtshme, Tiranë. Nga kjo sipërfaqe kërkuesja e parë ka shitur dy parcela me një sipërfaqe totale 7000 m².

2. Mbi kërkesën e një shtetasi që kishte pretendime për mbivendosje të pjesshme të pasurive, Komisioni Vendor i Verifikimit të Titujve të Pronësisë pranë Prefekturës së Qarkut Tiranë (KVVTP) ka shqyrtuar vlefshmërinë ligjore të AMTP-së në fjalë. Kërkuesja e parë ka depozituar shpjegime për përfitimin e pasurive nga ish-bashkëpronarët Shaqir P. dhe Shefqet P. dhe në përfundim të procedimit administrativ, KVVTP-ja, me vendimin nr. 2, datë 16.10.2015, ka shfuqizuar plotësisht AMTP-në në emër të kërkueses së parë, duke kthyer në pronësi të shtetit sipërfaqen prej 115.150 m² dhe duke detyruar atë të paguajë vlerën për dy parcelat e shitura. Këtë vendim KVVTP-ja e ka marrë pasi ka vlerësuar se komisioni i ndarjes së tokës në Marqinet, Tiranë nuk ka respektuar kriteret e përcaktuara në VKM-në për ristrukturimin e ndërmarrjeve bujqësore, të ndryshuar, për shkak se, sipas saj, zëri kadastral i tokës ka qenë kullotë dhe jo tokë bujqësore, se pronësia mbi tokën rezulton deri në vitin 1938 dhe se kërkuesja e parë nuk ka arritur të vërtetojë pronësinë në vitet kur është kryer reforma agrare. Sipas KVVTP-së, provat e paraqitura nga kërkuesja e parë nuk vërtetojnë qenien anëtare të familjes që ka dorëzuar tokë për themelimin e ish-ndërmarrjes bujqësore edhe pse në VKM-në nr. 255, datë 13.4.2010, “Për procedurat e mbledhjes, përpunimit dhe administrimit të akteve të subjekteve të shpronësuara, gjatë procesit të njohjes dhe kthimit ose kompensimit të pronës” janë përcaktuar qartësisht dokumentet për këtë qëllim.

3. Në bazë të vendimit të mësipërm, prefekti i qarkut Tiranë ka paditur në gjykatë kërkuesen e parë dhe familjen e saj, përfshirë kërkuesin e dytë (i biri), duke kërkuar deklarimin e pavlefshmërisë së plotë të AMTP-së në fjalë, kthimin në pronësi të shtetit të sipërfaqes 115.150 m² dhe pagesën e vlerës për sipërfaqen e shitur.

4. Gjykata Administrative e Shkallës së Parë Tiranë, me vendimin nr. 1529 (80-2015-439), datë 24.3.2015, ka vendosur rrëzimin e padisë. Ajo gjykatë ka vlerësuar se në rastin konkret gjen zbatim VKM-ja për ristrukturimin e ndërmarrjeve bujqësore, e ndryshuar, sipas së cilës toka bujqësore u jepet në përdorim punonjësve të ndërmarrjes bujqësore dhe anëtarëve të trungut të familjeve që kanë dorëzuar tokë bujqësore për formimin e ish-kooperativës/ndërmarrjes bujqësore, të cilët banojnë në të njëjtin qytet dhe nuk u jepet më shumë se sipërfaqja që kanë dorëzuar. Në rastin konkret, përkundër asaj që ka arsyetuar KVVTP-ja, ajo gjykatë ka konstatuar se toka që është dorëzuar për krijimin e ish-kooperativës është e zërit kadastral “tokë bujqësore” dhe jo “kullotë”. Po kështu, sipas saj, prona e ish-pronarit Shaqir P. rezulton të jetë sekuestruar në vitin 1946, pra ka qenë në pronësi të tij deri atëherë. Në këto kushte, ajo gjykatë ka vlerësuar se familja bujqësore e kërkueses së parë (mbesë e të ndjerit Shaqir P.) përmbush kriteret për të përfutur tokë bujqësore në cilësinë e punonjësës së ndërmarrjes bujqësore që ka dorëzuar tokë bujqësore për formimin e ish-ndërmarrjes bujqësore në përputhje me parashikimet e VKM-së për ristrukturimin e ndërmarrjeve bujqësore, duke arritur në konkluzionin se AMTP-ja është e vlefshme ligjërisht. Kundër këtij vendimi kanë paraqitur ankim prefekti i qarkut Tiranë dhe Avokatura e Shtetit.

5. Gjykata Administrative e Apelit, me vendimin nr. 3664, datë 13.9.2017, ka vendosur ndryshimin e vendimit të gjykatës së shkallës së parë, deklarimin e pavlefshmërisë dhe shfuqizimin e AMTP-së në favor të kërkueses së parë, kthimin në pronësi të shtetit të sipërfaqes prej 115.150 m² dhe për sa i takon sipërfaqes së tjetërsuar nga ajo, detyrimin që të paguajë në favor të shtetit shumën që përfaqëson vlerën e asaj sipërfaqe. Sipas gjykatës së apelit, gjykata e shkallës së parë duhet ta kishte zgjidhur mosmarrëveshjen pa u lidhur me përcaktimet e palëve, pasi, sipas saj, padia gjen mbështetje në nenin 10 të ligjit nr. 9948, datë 7.7.2008, “Për shqyrtimin e vlefshmërisë ligjore të krijimit të titujve të pronësisë mbi tokën bujqësore”, të ndryshuar (*ligji për vlefshmërinë e titujve të pronësisë mbi tokën bujqësore*). Në vlerësimin e asaj gjykate, vendimmarrja e KVVTP-së është në përputhje me përgjegjësitë e atij organi të përcaktuara në ligjin e zbatueshëm të identifikuar prej saj, sipas të cilit KVVTP-ja drejton veprimtarinë për shqyrtimin e vlefshmërisë së krijimit të titujve të pronësisë mbi tokën bujqësore nëpërmjet shqyrtimit dhe verifikimit të

ankesave, kërkesave, informacioneve, që i paraqiten nga shtetasit dhe strukturat shtetërore, veprimtaria e të cilave lidhet me pronësinë mbi tokën bujqësore (nenit 7, pika 2, shkronja “a”). Ajo gjykatë e ka vlerësuar si të gabuar përfundimin e gjykatës së shkallës së parë se lëshimi i AMTP-së është i përligjur mbi arsyetimin se kërkesja e parë është mbesa e të ndjerit Shaqir P., pasi ajo ose anëtarë të trangu të saj familjar nuk kanë qenë punonjës të ish-ndërmarrjes bujqësore dhe as banorë të fshatit Marqinet, ose të kenë pasur cilësinë e dorëzuesit të tokës bujqësore, për t’u trajtuar me tokë bujqësore në përdorim e më pas në pronësi.

6. Ajo gjykatë ka evidentuar se ekziston një vendim gjyqësor i formës së prerë nr. 9702, datë 1.12.2011 i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë (procesi i përmbyllur me vendimin e Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë nr. 00-2016-3228 (490), datë 4.10.2016) me të paditur shtetasin A.P., i cili ka përfutur tokë me AMTP, me pretendimin se prona është fituar nga ish-pronari Shaqir P. Në atë vendim për pranimin e padisë së prefektit të qarkut Tiranë arsyetohet se edhe nëse do të merrej parasysh fakti që familja e të paditurit A.P. ishte bashkëthemeluese e ish-ndërmarrjes bujqësore siç parashikohet në VKM-në për ristrukturimin e ndërmarrjeve bujqësore, dhe në ligjin nr. 8053, datë 21.12.1995, “Për kalimin në pronësi pa shpërblim të tokës bujqësore”, kjo e fundit ka pasur në pronësi të saj përpara vitit 1945 vetëm sipërfaqe pylli, e cila në fakt u takonte jo vetëm trashëgimlënësit të të paditurit A.P. por edhe disa personave të tjerë të fisit të tij, duke arritur ajo gjykatë në përfundimin se i padituri A.P. nuk plotësonte asnjë prej kritereve të përcaktuara në VKM-në për ristrukturimin e ndërmarrjeve bujqësore dhe në ligjin nr. 8053, datë 21.12.1995, “Për kalimin në pronësi pa shpërblim të tokës bujqësore”.

7. Në kushtet kur gjykata e apelit e ka konstatuar gjendjen juridike të sipërfaqes 122.200 m² të përfutur në kundërshtim me ligjin, ajo ka vlerësuar të zgjidhë pasojat në përputhje me ligjin e zbatueshëm, duke pranuar kërkimin sipas padisë. Kundër këtij vendimi kanë paraqitur rekurs kërkuessit.

8. Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë ka marrë në shqyrtim në seancë gjyqësore çështjen e kërkuessve dhe me vendimin nr. 00-2025-1833 (67), datë 4.2.2025, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së apelit. Ajo gjykatë ka sqaruar se pretendimet eventuale mbi pronën nuk rregulloheshin nga ligji nr. 7501, datë 19.7.1991, “Për tokën”, por nga legjislacioni përkatës për kthimin dhe kompensimin e pronave ish-pronarëve. Gjithashtu, ajo gjykatë e ka vlerësuar të pabazuar pretendimin e kërkuessve se Gjykata Administrative e Apelit ka gabuar duke u mbështetur në një vendim gjyqësor për një person që nuk është trashëgimtar i Shaqir P., pasi vendimi, edhe pse nuk është unifikues/njësues, ka lidhje me rastin në gjykim, për arsyen se prona në objekt, në origjinë, i përkiste ish-bashkëpronarit tjetër, Shefqet P.

9. Në datën 18.9.2025 kërkuessit kanë paraqitur ankim kushtetues individual në Gjykatën Kushtetuese (*Gjykata*), sipas objektit të tij, i cili, pasi është plotësuar sipas kërkesave të Ligjit Organik të Gjykatës, është regjistruar në datën 30.9.2025. Në datën 5.12.2025, Kolegji i Gjykatës ka vendosur kalimin e kërkesës për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve.

10. Në datën 23.6.2026 një gjyqtar i Gjykatës ka paraqitur kërkesë për heqjen dorë nga shqyrtimi i çështjes, për shkak se kishte qenë në përbërjen e trupit gjykues që ka dhënë vendimin e Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë, objekt ankimi kushtetues individual. Mbledhja e Gjyqtarëve, me vendimin e datës 29.6.2026, ka vendosur pranimin e kërkesës, duke vlerësuar se gjyqtari gjendej përpara rastit të parashikuar në nenin 36, pika 1, shkronja “a”, të Ligjit Organik të Gjykatës.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

11. **Kërkuessit**, në mënyrë të përmbledhur, kanë pretenduar se nga vendimet gjyqësore të kundërshtuara u janë cenuar:

11.1. *E drejta për një proces të rregullt ligjor*, e garantuar nga neni 42 i Kushtetutës, në drejtim të:

11.1.1. *Së drejtës së aksesit substancial* të lidhur me *standardin e arsytimit të vendimit*, pasi gjatë seancës gjyqësore të datës 4.2.2025, në Gjykatën e Lartë kërkuesit kanë pretenduar zbatimin e ligjit me fuqi prapavepruese nr. 20/2020, datë 5.3.2020, “Për përfundimin e proceseve kalimtare të pronësisë në Republikën e Shqipërisë” (*ligji për përfundimin e proceseve kalimtare të pronësisë*), si një ligj i nxjerrë pas daljes së vendimit të gjykatës së apelit, me arsyetimin se është i zbatueshëm në çështjet që janë për shqyrtim përpara gjykatave. Edhe pse kjo çështje i është nënshtruar debatit gjyqësor, Gjykata e Lartë nuk e ka përmendur dhe nuk ka arsyetuar sesi gjejnë zbatim normat me fuqi prapavepruese në rastin në shqyrtim. Në të njëjtën kohë, Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë ka shtruar për njësim çështjen sesi gjen zbatim neni 68, pikat 4, 5 e vijuese të ligjit për përfundimin e proceseve kalimtare të pronësisë për çështjet e regjistruara për shqyrtim pranë gjykatave administrative dhe ka marrë vendimin njësoj vetëm 8 ditë pas vendimit të kërkuesve. Gjykata e Lartë duhet të kishte mbajtur një qëndrim të shprehur në drejtim të ligjit të zbatueshëm, me qëllim që kërkuesit të merrnin një përgjigje për zbatueshmërinë e atij ligji në çështjen e tyre. Ky veprim ka vënë në dyshim edhe të drejtën e kërkuesve për t’u dëgjuar dhe për të marrë përgjigje për të gjitha pretendimet e tyre.

11.1.2. *Së drejtës për t’u gjykuar nga një gjykatë e paanshme*, pasi pas seancës gjyqësore në Gjykatën e Lartë kërkuesit janë vënë në dijeni për ekzistencën e një vendimi gjyqësor të marrë nga relatorja A.A. kur ajo ushtronte funksionin e gjyqtare në gjykatën e shkallës së parë. Në atë vendim palë paditëse ishte prefektura e qarkut Tiranë dhe i paditur shtetasi L.P. me objekt deklarin e pavlefshmërisë së plotë dhe shfuqizimin e AMTP-së në pronësi të E.P. Në arsyetimin e atij vendimi kjo gjyqtare ka arsyetuar se në emër të këtij ish-pronari janë marrë me AMTP sipërfaqe të mëdha toke nga 4 familje, përfshirë kërkuesen e parë, duke arritur në përfundimin se titulli i pronësisë së E.P.-së është krijuar në kundërshtim me dispozitat e VKM-së për ristrukturimin e ndërmarrjeve bujqësore. Pra, gjyqtarja jo vetëm është shprehur mbi një anëtar të fisit Preza, por është shprehur në mënyrë të tërthortë edhe për trashëgimtarët e tjerë, përfshirë kërkuesen e parë. Me vendimin e kundërshtuar, kjo gjyqtare, tashmë në funksionin e gjyqtare në Gjykatën e Lartë, ka cenuar parimin e paansisë pasi ka shprehur më parë mendimin dhe ka dhënë vendimin për themelin e kësaj çështjeje, mbi të njëjtat prova thelbësore në gjykim.

11.1.3. *Parimit të barazisë së armëve dhe të kontradiktoritetit*, pasi gjykata e apelit duhet të siguronte shqyrtimin në kontradiktoritet të vendimit gjyqësor të formës së prerë të referuar prej saj, të cilin ajo gjykatë e ka vendosur në themel të arsytimit dhe të vendimmarrjes, për më tepër në kushtet që e ka rrëzuar vendimin e gjykatës së shkallës së parë. Gjykata e apelit ka ngatërruar pronësinë e gjyshit të kërkueses së parë, që ka shërbyer si bazë për AMTP-në në fjalë, me pronësinë mbi një tokë që ai e kishte në bashkëpronësi me bashkëthemeluesin Shaqir P. Në këtë drejtim, vendimi i referuar nga gjykata e apelit është marrë mbi bazën e dokumenteve të pronësisë së vëllazërisë Preza, që është një dokument pronësor tërësisht i ndryshëm nga ai në objekt. Shqyrtimi i çështjes dhe nxjerrja e konkluzioneve vetëm mbi bazën e provave dhe të fakteve të paraqitura nga njëra palë, ose nga gjykata kryesisht, e ka bërë procesin të cënueshëm, pasi kërkuesit janë vendosur në pamundësi për t’u mbrojtur efektivisht. Gjykatat duhet të orientonin kërkuesit si palë paditëse të krijonin ndërgjyqësinë e duhur me shtetasin që nisi procedimin administrativ, i cili ka pretenduar mbivendosje titujsh pronësie. Po kështu, gjykata e apelit dhe Gjykata e Lartë nuk kanë analizuar një dokument thelbësor në gjykim siç është vërtetimi i pronësisë lëshuar nga regjistri i pasurive të paluajtshme për pronësinë vetëm të subjektit të shpronësuar Shaqir P.

11.2. *Parimi i sigurisë juridike*, pasi ligji për përfundimin e proceseve kalimtare të pronësisë parashikon se AMTP-të regjistrohen në regjistrin e pasurive të paluajtshme edhe nëse përfituesi i tyre nuk ka qenë i legjitimuar, ka përfutur tokën, për të cilën i është hequr pronësia atij ose trashëgimlënësit gjatë krijimit të ish-kooperativës, ose ish-ndërmarrjes bujqësore. Edhe VKM-ja nr. 1174/2020, e dalë për zbatim të këtij ligji, përcakton se përfituesi i AMTP-së legjitimohet nëse

është trashëgimtar ligjor i personit, toka e të cilit është marrë gjatë reformës agrare për krijimin e ish-kooperativave bujqësore dhe të ish-ndërmarrjeve bujqësore, pavarësisht vendbanimit të tyre në kohën e lëshimit të AMTP-së. Sipas kësaj VKM-je, në rast se dokumentacioni kadastral nuk ekziston, personi legjitimohet si përfutës sipas këtij parashikimi nëse disponon AMTP dhe se në asnjë rast Agjencia Shtetërore e Kadastrës (ASHK) nuk shqyrton vlefshmërinë e dokumentacionit që shërben për legjitimim sipas këtij parashikimi. Ndërkohë, gjykata e apelit dhe Gjykata e Lartë nuk e njohin si përfutëse të trajtimit me tokë pa shpërblim këtë kategori duke i hyrë vlerësimit të provave nëse trashëgimtarët kanë qenë ose jo banorë të fshatit, duke i vendosur si elemente thelbësore për të mbështetur vendimet përkatëse. Në këtë kuptim, kërkuesit që e posedojnë pronën e trashëgimlënësve të tyre sipas një titulli të ndryshëm nga vendimet e komisioneve të kthimit dhe të kompensimit të pronave nuk duhet të diskriminohen, pasi kjo kategori e ka përfutur tokën me akt shtetëror si pasojë e një titulli të mëparshëm, të cenuar nga shteti. Mbajtja e një qëndrimi të ndryshëm në rastin e kërkuesve përbën trajtim të ndryshëm të palëve në roset me njëra-tjetrën, trajtim që passjell zgjidhje të ndryshme të rasteve analoge.

12. **Subjekti i interesuar, Drejtoria Vendore e Kadastrës**, ndonëse është njoftuar rregullisht, nuk ka paraqitur shpjegime me shkrim.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimimin e kërkuesve

13. Çështja e legjitimitetit (*locus standi*) është një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “F”, dhe 134, pikat 1, shkronja “I”, dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të Ligjit Organik të Gjykatës, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret kumulative të nenit 71/a të Ligjit Organik të Gjykatës, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësura në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale dhe mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur.

14. Duke pasur parasysh natyrën kumulative të kriterëve të legjitimitetit dhe jurisprudencën e saj, Gjykata vëren se kriteret *ratione personae*, *shterimi i mjeteve juridike efektive* dhe *ratione temporis* janë të përmbushura. Në lidhje me to nuk rezulton të ketë çështje që kërkojnë analizë të mëtejshme, ndërsa as subjektet e interesuara nuk kanë ngritur ndonjë prapësim.

15. Në lidhje me legjitimimin *ratione materiae*, kërkuesit kanë pretenduar cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor (në aspektet e së drejtës së aksesit substancial të lidhur me standardin e arsytimit të vendimit, së drejtës për t’u gjykuar nga një gjykatë e paanshme dhe të parimit të barazisë së armëve dhe të kontradiktoritetit) si dhe cenimin e *parimit të sigurisë juridike*. Për këtë të fundit, Gjykata vëren se argumentet në mbështetje të tij lidhen me faktin se gjykata e apelit, vendimi i së cilës është lënë në fuqi nga Gjykata e Lartë, ka shfuqizuar AMTP-në në favor të kërkueses së parë, duke kthyer tokën në pronësi të shtetit në shkelje të parashikimeve ligjore në fuqi. Për këtë arsye, Gjykata çmon që këtë pretendim ta analizojë në drejtim të procesit të rregull ligjor, të parashikuar në nenin 42 të Kushtetutës, në aspektin e *së drejtës së aksesit* të lidhur me *standardin e arsytimit të vendimit gjyqësor*, me pasojë në parimin e sigurisë juridike, të cilat bëjnë pjesë në juridiksionin kushtetues dhe do të shqyrtohen në vijim për bazueshmërinë e tyre në themel.

B. Për themelin e pretendimeve

B.1. Për cenimin e së drejtës së aksesit në gjykatë të lidhur me standardin e arsytimit të vendimit gjyqësor

16. Kërkuesit kanë pretenduar se gjatë seancës gjyqësore në Gjykatën e Lartë ata kanë diskutuar për zbatimin e dispozitave kalimtare të ligjit për përfundimin e proceseve kalimtare të pronësisë,

me arsyetimin se ka fuqi prapavepruese në çështjet që janë për shqyrtim përpara gjykatave. Pavarësisht kësaj, Gjykata e Lartë nuk e ka përmendur këtë çështje në vendimin e saj. Në të njëjtën kohë, Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë ka shtruar për njësim çështjen sesi gjen zbatim neni 68, pikat 4, 5 e vijuese të atij ligji për çështjet e regjistruara për shqyrtim pranë gjykatave administrative dhe ka marrë vendimin njësoje vetëm disa ditë pas vendimit të kërkuarve. Gjykata e Lartë si gjykatë ligji duhet të kishte mbajtur një qëndrim të shprehur në drejtim të ligjit të zbatueshëm, me qëllim që kërkuarit të merrnin një përgjigje për zbatueshmërinë e atij ligji në çështjen e tyre. Ligji në fjalë parashikon se AMTP-të e paregjistruara në regjistrin e pasurive të paluajtshme nuk i nënshtrohen verifikimit të vlefshmërisë nga ASHK-ja nëse plotësohen kushtet e përcaktuara në të. Sipas VKM-së së dalë për zbatim të këtij ligji, në rast se dokumentacioni kadastral nuk ekziston, personi legjitimohet si përfitues sipas këtij parashikimi nëse disponon aktin e marrjes së tokës në pronësi dhe se në asnjë rast ASHK-ja nuk shqyrtton vlefshmërinë e dokumentacionit që shërben për legjitimim sipas këtij parashikimi, ndërkohë gjykatat në rastin e kërkuarve nuk e njohin si përfitues këtë kategori, por i hyjnë vlerësimit të provave nëse trashëgimtarët kanë qenë ose jo banorë të fshatit, duke i vendosur si elemente thelbësore për të mbështetur vendimet përkatëse. Mbajtja e një qëndrimi të ndryshëm në rastin e kërkuarve përbën trajtim të ndryshëm të palëve në rolet me njëra-tjetrën, trajtim që pasjell zgjidhje të ndryshme të rasteve analoge.

17. Lidhur me të drejtën e aksesit, Gjykata është shprehur se ajo u garanton subjekteve të cenuara të drejtën t'i drejtohen një gjykate, e cila do t'i dëgjojë pretendimet e tyre dhe do të shpallë një vendim pas një gjykimi të drejtë e publik. Kjo e drejtë e individit nuk përfshin vetëm të drejtën për të vënë në lëvizje gjykatën, por edhe të drejtën për të pasur prej saj një zgjidhje përfundimtare për mosmarrëveshjen objekt gjykimi (*shih vendimet nr. 31, datë 3.11.2022; nr. 22, datë 29.4.2021; nr. 3, datë 23.2.2016, të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Sipas Gjykatës, e drejta për proces të rregullt ligjor përfshin edhe të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar, që i garantohet individit nga nenet 42 dhe 142, pika 1, të Kushtetutës. Arsyetimi i vendimeve është element thelbësor i një vendimi të drejtë. Funkcioni i një vendimi të arsyetuar është t'u tregojë palëve që ato janë dëgjuar, si dhe u jep mundësinë atyre ta kundërshtojnë atë (*shih vendimet nr. 21, datë 26.9.2022; nr. 67, datë 10.11.2017; nr. 21, datë 16.4.2015, të Gjykatës Kushtetuese*). Ky detyrim nuk mund të interpretohet sikur kërkohet arsyetim i detajuar për çdo pretendim të palës ndërgjyqëse (*shih vendimet nr. 35, datë 25.7.2011; nr. 23, datë 4.11.2008, të Gjykatës Kushtetuese*). Gjithsesi, zbatimi i këtij parimi është vlerësuar nga Gjykata rast pas rasti, në varësi të rrethanave konkrete të çështjes dhe natyrës së vendimit, duke analizuar nëse vendimet gjyqësore të kundërshtuara e kanë përmbushur në mënyrë të mjaftueshme detyrimin për arsyetimin e tyre (*shih vendimet nr. 21, datë 26.9.2022; nr. 6, datë 16.2.2021; nr. 79, datë 14.12.2017, të Gjykatës Kushtetuese*). Gjykata rithekson se ajo nuk vepron si gjykatë e shkallës së katërt dhe për këtë arsye vendimet e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm nuk vihen në dyshim, përveç rasteve kur gjetjet e tyre mund të konsiderohen si arbitrare ose haptazi të paarsyeshme. Thënë ndryshe, Gjykata vepron në rastin kur gabimi ligjor ose faktik nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm është aq i dukshëm, sa një gjykatë e kujdesshme nuk mund ta kishte bërë ndonjëherë ose i tillë që gjykimin e bën të padrejtë (*shih vendimet nr. 25, datë 23.4.2025; nr. 67, datë 6.12.2023; nr. 59, datë 14.11.2023, të Gjykatës Kushtetuese*).

19. Gjykata ka tashmë një qëndrim të konsoliduar, sipas të cilit interpretimi i ligjit material e procedural, zbatimi i tij në çështjet konkrete, çmuarja e provave, si dhe vlerësimi i fakteve dhe i rrethanave janë çështje që ndajnë juridiksionin e gjykatave të zakonshme nga juridiksioni kushtetues. Kontrolli kushtetues që kjo Gjykatë ushtron ndaj vendimeve gjyqësore është i kufizuar vetëm në funksion të mbrojtjes të të drejtave kushtetuese të individit për proces të rregullt ligjor. Problemet e interpretimit dhe të zbatimit të ligjit, si dhe të çmuarjes së provave për zgjidhjen e çështjeve konkrete nuk përbëjnë juridiksion kushtetues, nëse ato nuk shoqërohen me cenimin e

këtyre të drejtave (*shih vendimet nr. 4, datë 21.2.2022; nr. 45, datë 23.7.2012; nr. 31, datë 5.7.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

20. Gjykata ka pohuar se në kushtet kur ka një vendim unifikues ose njëses të Gjykatës së Lartë në drejtim të zbatimit të ligjit material ose procedural për një çështje të caktuar, ky fakt sjell pritshmëri për individin se ligji do të zbatohet dhe do të interpretohet në mënyrë uniforme, siç është njësuar me vendimin unifikues të Gjykatës së Lartë për të njëjtën çështje ligjore (*shih vendimin nr. 47, datë 11.6.2024, të Gjykatës Kushtetuese*).

21. Për sa më sipër, Gjykata do të verifikojë nëse Gjykata e Lartë, si gjykatë ligji, është shprehur për ligjin e zbatueshëm në çështjen e kërkuar, si dhe nëse ka marrë në konsideratë faktin se Kolegji Administrativ i saj kishte shtruar për njësim çështjen ligjore që ishte edhe objekt i procesit të kërkuar, pra nëse ata kanë marrë përgjigje për zbatueshmërinë e ligjit për përfundimin e proceseve kalimtare të pronësisë në çështjen e tyre.

22. Sikurse u parashtrua më sipër, kërkuarit kanë përfutur nëpërmjet AMTP-së së vitit 1999 tokë pa pagesë për shkak të pretendimit se përpara reformës agrare gjyshi i kërkuarës së parë ka dorëzuar tokë bujqësore për krijimin e ndërmarrjeve bujqësore. Kjo AMTP është shfuqizuar nga KVVTP-ja, me arsyetimin se nuk janë respektuar kriteret e përcaktuara në VKM-në për ristrukturimin e ndërmarrjeve bujqësore, të ndryshuar, për shkak se zëri kadastral i tokës ka qenë kullotë dhe jo tokë bujqësore dhe se pronësia mbi të rezultoi deri në vitin 1938 (përpara reformës agrare) dhe se kërkuarja e parë nuk ka arritur të vërtetojë pronësinë në vitet kur është kryer reforma agrare.

23. Gjykata e shkallës së parë ka vendosur rrëzimin e padisë së prefektit të qarkut Tiranë për deklarimin e pavlefshmërisë së plotë të AMTP-së, pasi ka vlerësuar se në rastin konkret gjen zbatim VKM-ja për ristrukturimin e ndërmarrjeve bujqësore, e ndryshuar, dhe se, për rrjedhojë, familja bujqësore e kërkuarës së parë (mbesë e të ndjerit Shaqir P.) përmbush kriteret e përcaktuara në të për të përfutur tokë bujqësore. Ajo gjykatë ka konstatuar se toka që është dorëzuar për krijimin e ish-kooperativës është e zërit kadastral “tokë bujqësore” dhe jo “kullotë”, si dhe prona e ish-pronarit Shaqir P. është sekuestruar në vitin 1946.

24. Në të kundërt, gjykata e apelit ka vlerësuar se gjykata e shkallës së parë nuk ka identifikuar drejt ligjin e zbatueshëm, që, sipas saj, është ligji për vlefshmërinë e titujve të pronësisë mbi tokën bujqësore. Sipas asaj gjykate, i gabuar është edhe përfundimi i gjykatës së shkallës së parë se lëshimi i AMTP-së është i përligjur, pasi kërkuarja e parë ose anëtarë të trungut të saj familjar nuk kanë qenë punonjës të ish-ndërmarrjes bujqësore dhe as banorë të fshatit Marqinet. dhe as kanë pasur cilësinë e dorëzuesit të tokës bujqësore, për t’u trajtuar me tokë bujqësore në përdorim e më pas në pronësi, duke vlerësuar se toka është marrë prej kërkuarëve në kundërshtim me ligjin. Ky vendim është lënë në fuqi nga Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë, i cili ka arsyetuar se edhe pretendimet eventuale mbi pronën nuk rregulloheshin nga ligji nr. 7501, datë 19.7.1991, “Për tokën”, por nga legjislacioni përkatës për kthimin dhe kompensimin e pronave ish-pronarëve.

25. Lidhur me AMTP-të dhe verifikimin e titujve, Gjykata eidenton se ligji për përfundimin e proceseve kalimtare të pronësisë është miratuar në datën 5.3.2020, është publikuar në Fletoren Zyrtare nr. 70, datë 22.4.2020, dhe ka hyrë në fuqi 15 ditë pas botimit. Në dispozitat kalimtare të tij parashikohet se paditë e ngritura nga prefektët përpara hyrjes në fuqi të atij ligji, me objekt pavlefshmërinë/shfuqizimin e AMTP-ve, shqyrtohen nga gjykatat sipas kriterëve të atij ligji dhe se ASHK-ja (si pasardhëse ligjore e prefektit) heq dorë nga padia në të gjitha gjykimet në proces përpara hyrjes në fuqi të ligjit, përveç rasteve kur shkak i padisë është sipas përcaktimeve të nenit 7, pika 1, të atij ligji (neni 68, pikat 4 dhe 5). Ndërsa neni 7, pika 1 i ligjit parashikon se AMTP-ja e përfutur përpara hyrjes në fuqi të atij ligji, e paregjistruar në regjistrin e pasurive të paluajtshme, nuk i nënshtrohet verifikimit të vlefshmërisë nga ASHK-ja. Ajo regjistrohet në regjistrin e pasurive të paluajtshme nëse plotësohen njëkohësisht kriteret e mëposhtme: a) përfutuesi i AMTP-së ka qenë i legjitimuar për të përfutur tokë sipas akteve ligjore e nënligjore për ndarjen e tokës bujqësore ose, edhe nëse nuk ka qenë i legjitimuar, ka përfutur tokën, për të

cilën i është hequr pronësia atij ose trashëgimlënësit gjatë krijimit të ish-kooperativës ose ish-ndërmarrjes bujqësore; b) përfituesi i AMTP-së ka marrë tokë në territorin e vetëm një ish-kooperative ose ish-ndërmarrjeje bujqësore; c) toka për të cilën është lëshuar AMTP-ja nuk ka qenë “truall”, “vepër e infrastrukturës publike”, “rërë bregdetare”, “plazh” ose “sipërfaqe ujore”, në kohën e lëshimit të aktit.

26. Po në këtë drejtim, Gjykata vëren se Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë, me vendimin e ndërmjetëm, datë 23.7.2024, gjatë shqyrtimit të një çështjeje të ngjashme me atë të kërkuësve, ka shtruar për njësim çështjen *“Si gjen zbatim neni 68, pikat 4, 5 e në vijim i kësaj dispozite kalimtare të ligjit nr. 20/2020, “Për përfundimin e proceseve kalimtare të pronësisë në Republikën e Shqipërisë” për çështjet e regjistruara për shqyrtim pranë gjykatave administrative”*. Në datën 18.2.2025, pak ditë pas vendimmarrjes për kërkuësit, Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë ka nxjerrë vendimin nr. 00-2025-4083 (79), në të cilin ka arritur në këtë rregull njësues: *“i) në zbatim të nenit 68, pika 5, të ligjit për përfundimin e proceseve kalimtare të pronësisë për të gjitha paditë e ngritura nga prefekti, përpara hyrjes në fuqi të këtij ligji, me objekt pavlefshmërinë/shfuqizimin e AMTP-së, pavarësisht se në cilën shkallë gjykimi ndodhen, ASHK-ja detyrohet të heqë dorë nga e drejta e padisë, përveç rasteve kur shkaku ligjor i padisë është sipas përcaktimeve të nenit 7, pika 1, të këtij ligji; ii. kur mungon vullneti i shprehur për heqjen dorë nga e drejta e padisë prej ASHK-së, në zbatim të nenit 68, pika 4, të ligjit për përfundimin e proceseve kalimtare të pronësisë gjykatat vijojnë shqyrtimin e padive të ngritura nga prefektët, me objekt pavlefshmërinë/shfuqizimin e AMTP-së, sipas kritereve të këtij ligji; iii. në rast se në padi ngrihen formalisht pretendime me shkaqe nga ato të përcaktuara nga neni 7, pika 1, të ligjit, gjykatat disponojnë për pranimin ose rrëzimin e padisë, varësisht gjendjes së faktit të vërtetuar. Nëse padia nuk ngre formalisht asnjë nga shkaqet e përcaktuara nga neni 7, pika 1, të ligjit nr. 20/2020, gjykatat vlerësojnë mungesën e legjitimitetit aktiv material të palës paditëse dhe disponojnë me rrëzimin e padisë.”*

27. Nga sa më lart, Gjykata vëren se kërkuësit kanë paraqitur rekurs në Gjykatën e Lartë në vitin 2017. Në kohën që çështja ka qenë në pritje për t’u shqyrtuar në atë gjykatë, është miratuar ligji për përfundimin e proceseve kalimtare të pronësisë, i cili ka parashikuar se paditë e ngritura nga prefektët përpara hyrjes në fuqi të atij ligji, me objekt pavlefshmërinë/shfuqizimin e AMTP-ve, siç është dhe rasti i kërkuësve, shqyrtohen nga gjykatat sipas kritereve të atij ligji dhe se ASHK-ja (si pasardhëse ligjore e prefektit) *heq dorë nga padia në të gjitha gjykimet në proces përpara hyrjes në fuqi të ligjit*, përveç rasteve kur shkaku ligjor i padisë është sipas përcaktimeve të nenit 7, pika 1, të atij ligji. Në datën 4.2.2025 Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë ka marrë në shqyrtim rekursin e kërkuësve që kundërshtonte vendimin e gjykatës së apelit që, duke pranuar kërkesëpadinë e prefektit, kishte shfuqizuar AMTP-në në emër të kërkuësës së parë. Në përfundim, Gjykata e Lartë ka lënë në fuqi vendimin e gjykatës së apelit.

28. Bazuar në sa më sipër, Gjykata vlerëson se Gjykata e Lartë, në ushtrimin e funksionit të saj si gjykatë ligji, kishte detyrimin të verifikonte dhe të shprehej në mënyrë të arsyetuar nëse ligji për përfundimin e proceseve kalimtare të pronësisë ishte i zbatueshëm në çështjen konkrete të kërkuësve. Ky detyrim buronte jo vetëm nga fakti se ligji kishte hyrë në fuqi gjatë kohës që çështja ndodhej për shqyrtim në atë gjykatë dhe përmbante dispozita kalimtare që shtriheshin edhe mbi proceset në vijim, por edhe nga fakti se vetë Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë kishte shtruar për njësim pikërisht çështjen juridike që lidhej me interpretimin dhe zbatimin e këtyre dispozitave. Në këto rrethana, mosmarrja në konsideratë e këtij ligji dhe mungesa e çdo arsyetimi në lidhje me zbatueshmërinë e tij në çështjen konkrete, pavarësisht se kërkuësit e kishin ngritur këtë çështje gjatë seancës gjyqësore të datës 4.2.2025 në parashtrimet e tyre, nuk përbën thjesht një çështje të interpretimit të ligjit material, e cila, si rregull, mbetet jashtë juridiksionit kushtetues. Ajo përbën një gabim ligjor, pra një mungesë arsyetimi për një çështje thelbësore dhe potencialisht përcaktuese për zgjidhjen e mosmarrëveshjes.

29. Në këtë aspekt, Gjykata thekson se verifikimi nga ana e Gjykatës së Lartë i heqjes dorë nga prefekti për këto çështje, merr rëndësi nga pikëpamja kushtetuese për individin, pasi *prima facie* lidhet me të drejtën e pronës private, të garantuar nga neni 41 i Kushtetutës. Nga ky këndvështrim, një qasje e tillë e Gjykatës së Lartë nuk përmbush standardin kushtetues të arsyetimit të vendimit gjyqësor dhe nuk u jep kërkuesve një përgjigje gjyqësore efektive për një pretendim me rëndësi vendimtare për çështjen e tyre.

30. Po kështu, Gjykata vëren se, ndonëse çështja juridike ishte shtruar për njësim përpara se të vendosej rekursi i kërkuesve, Gjykata e Lartë vendosi çështjen pa pritur përcaktimin e rregullit njësues, i cili u miratua vetëm 14 ditë më pas. Në kushtet kur vendimi njësues kishte për objekt pikërisht interpretimin e dispozitave kalimtare që ishin të zbatueshme në procese si ai i kërkuesve, kjo mënyrë procedimi e Gjykatës së Lartë duket se ka cenuar edhe pritshmëritë e ligjshme të tyre që çështja të shqyrtohej mbi bazën e një interpretimi të njëjtë dhe uniform të ligjit. Për rrjedhojë, pretendimi i kërkuesve për cenimin e së drejtës së aksesit në gjykatë të lidhur me standardin e arsyetimit të vendimit gjyqësor nga Gjykata e Lartë, me pasoja edhe mbi parimin e sigurisë juridike, është i bazuar.

31. Në kushtet kur, për arsytet e mësipërme, çështja duhet të merret sërish në shqyrtim nga Gjykata e Lartë, në respektim të parimit të subsidiaritetit, Gjykata çmon të mos ndalet në analizimin e mëtejshëm të pretendimeve të tjera të kërkuesve. Vlerësimi i mëtejshëm i këtyre pretendimeve i takon, në radhë të parë, Gjykatës së Lartë, e cila duhet të mbajë një qëndrim të shprehur dhe të arsyetuar për to.

32. Në përfundim, Gjykata çmon se kërkesa e kërkuesve duhet të pranohet sipas arsyetimit të mësipërm të këtij vendimi.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “f”, dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës, si dhe nenit 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, njëzëri,

VENDOSI:

1. Pranimin e pjesshëm të kërkesës.
 2. Shfuqizimin e vendimit nr. 00-2025-1833 (67), datë 4.2.2025, të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.
 3. Dërgimin e çështjes për shqyrtim në Gjykatën e Lartë.
- Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë më 30.6.2026.

Shpallur më 15.7.2026.

Kryetare: Fiona Papajorgji

Anëtarë: Sonila Bejtja, Marsida Xhaferllari, Ilir Toska, Sandër Beci, Marjana Semini, Genti Ibrahimi